

قومیت، جنسیت و عملکرد فضاهای شهری در شهرهای چندقومیتی (مطالعه موردی: شهر زاهدان)

امیرحمزه شهبازی (استادیار جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه سیستان و بلوچستان، زاهدان، ایران)
amir_sh@gep.usb.ac.ir

تاریخ تصویب: ۱۳۹۹/۰۲/۲۲

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۰۳/۲۶

صص ۱۲۳-۱۰۹

چکیده

این پژوهش عملکرد فضاهای عمومی شهر زاهدان را به صورت عام و مشکلات شهروندان زن را بر مبنای عنصر قومیت شهروندان مورد بازکاوی قرار می دهد. چرا که جمعیت زن در زاهدان به مثاله شهری چند قومی، اساساً با دو گونه محدودیت مواجه اند که اولی ریشه در جنسیت و دومی ریشه در الگوها و انگاره های خرده فرهنگ قومی دارد. هدف پژوهش تبیین رابطه عنصر قومیت شهروندان و عنصر جنسیت آنها با میزان حضور و استفاده از فضاهای شهری است. این مقاله، پژوهشی، کاربردی، تحلیلی-توصیفی، پیمایشی، با پرسشنامه محقق ساخته و حجم نمونه ۳۸۸ واحد، با روش نمونه گیری تصادفی دومرحله ای، در منطقه یک و دو شهرداری زاهدان انجام شده است. مدل های تحلیل عبارتند از کای دو، مدل T، مدل Phi یافته ها نشان می دهد، عملکرد فضاهای شهری زاهدان به صورت معنی داری پایین است. همچنین جنسیت شهروندان بر استفاده آنها از فضاهای شهری دارای اثر بازدارنده معنی داری می باشد. مضافاً که عنصر قومیت شهروندان به گونه ای معنی دار، ادراک امنیت و میزان حضور و استفاده شهروندان زن به ویژه زنان دارای خرده فرهنگ قومی را از فضاهای شهری متأثر و محدود میکند. شاخص ادراک ناامنی (ناشی از فقدان فضای شهری زنانه) تابع قومیت شهروندان هست، زیرا ۵۰ درصد شهروندان بلوچ و در مقابل فقط ۳۳ درصد شهروندان فارس، فقدان فضای شهری زنانه را عامل ادراک ناامنی فضاهای شهری می دانند که سبب فقدان یا تضعیف مشارکت اجتماعی، کم رنگ بودن هویت اجتماعی، مشکلات سلامتی و آسیب های روانی می گردد. پیشنهاد می شود جهت اجتناب و کاهش پیامدهای آسیب زا، اولاً احداث فضاهای شهری زنانه مانند پارک بانوان، ثانیاً ایجاد، تجهیز و ایمن سازی فضاهای شهری موجود، مورد تاکید و برنامه ریزی قرار گیرد.

کلیدواژه ها: جنسیت، زاهدان، شهر چند قومی، فضاهای شهری، قومیت.

۱. مقدمه

نشاط و امید به زندگی باشد (قاضی زاده هاشمی، ۱۳۹۶).

۱.۱. طرح مسئله

با توجه به شیوع و گسترش بیماری‌های مزمن، وجود و دسترسی به فضای سبز عمومی محله به دلیل امکان فعالیت فیزیکی، میانکنش اجتماعی، تماس با طبیعت و ارتقای سلامتی بسیار اهمیت دارد (سویاما^۱ و همکاران، ۲۰۱۸، ص. ۱۲) فضاهای عمومی شهری باید برای استفاده همه گروه‌های اجتماعی مورد توجه و تأکید باشد (کائو^۲، ۲۰۱۶، ص. ۱۸۸). برای شهرهای چند قومی احساس مثبت شهروندی قشر زن، به ویژه زنان متعلق به گروه‌های قومی که الگوها، ارزشها و جامعه‌پذیری نسل بعد را به دوش دارند؛ اهمیت دارد. به دلیل اهمیت موضوع، ضرورت بررسی مقایسه‌ای عوامل مؤثر بر پیاده‌روی، در همه جا خیلی اهمیت دارد (وانگ و یانگ^۳، ۲۰۱۹، ص. ۴۳). طبق آمار رسمی، در ایران ۱۶/۵ درصد زنان و ۱۰/۸ درصد مردان، به افسردگی مبتلا هستند. البته افراد بالای ۶۰ سال و خانم‌ها بیشتر در معرض ابتلا به افسردگی هستند؛ میزان شیوع افسردگی طی ۲۶ سال گذشته در ایران دو برابر شده است. کم شدن ارتباطات اجتماعی، بدرفتاری و بداخلاقی‌ها در عرصه اجتماعی و سیاسی و ... از عوامل افسردگی هستند. باید سیاست‌های نظام در جهت ارتقای سلامت روان مردم، ایجاد شادی و

زندگی فعال اجتماعی، به ویژه برای زنان و بازنشستگان سبب کاهش ریسک افسردگی می‌گردد (جیولیامارا^۴ و همکاران، ۲۰۱۴، ص. ۸). ضرورت پژوهش، در واقع، ناشی از ضعف یا اختلال در عملکرد فضاهای شهری عمومی زاهدان است. فضاهای شهری در اکثر کشورهای در حال توسعه، برای حضور و تعامل اجتماعی زنان فضاهایی غیرپاسخگو می‌باشند. وانگهی این عدم پاسخگویی فضاهای عمومی، در شهرهایی که دارای ساختار قومیتی هستند، زنان را با چالش و آسیب‌های مضاعفی مواجه می‌نماید. جمعیت زاهدان در فاصله ۶۰ سال یعنی سرشماری ۱۳۳۵ تا ۱۳۹۵، از حدود ۱۷/۵ هزار نفر، به حدود ۶۰۰ هزار نفر رسیده؛ یعنی ۳۲ برابر شده (مرکز آمار ایران، سرشماری‌های نفوس و مسکن ۱۳۳۵ تا ۱۳۹۵). ریشه‌یابی این رشد انفجاری، پژوهش مجزایی را طلب می‌کند. اگر چه هویت هر شهر از طریق مقالات خبری در مورد آن شهر یا قلمرو، قابل شناسایی و مقایسه است (کاپیلا^۵، ۲۰۱۹، ص. ۷۲) بخشی از جمعیت زاهدان، اقشار مهاجر ایلاتی و نامانوس با زندگی شهری‌اند، لذا ناتوان از تعامل مناسب در فضاهای عمومی شهری می‌باشند. زنان به دلیل ترس از جرم و جنایت، مکان‌های بسته و محفوظ را ترجیح می‌دهند و از خیابان‌ها، پارک‌ها، میدان‌ها، وسایل نقلیه عمومی، به

1. Sugiyama
2. Cao
3. Wang, and Yang

4. GiuliaMarra
5. Capela

ویژه در شب احساس ناامنی می‌کنند (ماروتاویران^۱، ۲۰۱۵، ص. ۷۰۲) و مشارکت شان در حوزه عمومی محدود می‌شود (تاندوگان^۲ و سیمسی کیلین، ۲۰۱۶، ص. ۲۰۱۱). شیوه زندگی بی تحرک و نتایج نامطلوب آن، بر سلامت روانی و فعالیت فیزیکی اثر آشکار دارد (توماس^۳، ۲۰۱۴، ص. ۱۸۷).

الگوهای جنسیتی، از ساختار و تجربه‌های خانواده و نیز طبقه و قومیت افراد جامعه نیز نقش می‌گیرند (هووارد^۴، ۱۹۹۶، ص. ۱۴۸) فضاهای شهری باید زمینه تعامل اجتماعی، سرزندگی و نشاط اجتماعی را فراهم آورند. گو اینکه هر چه حضور زنان در عرصه‌های مختلف جدی‌تر و پررنگ‌تر باشد، امنیت آنها بیشتر خواهد شد (کرد زنگنه و همکاران، ۱۳۹۵، ص. ۲). پایین بودن امنیت زنان، سبب بالارفتن تنش و استرس و اضطراب و بیماری‌های روحی، روانی و افسردگی می‌گردد (زنجان‌زاده اعزازی، ۱۳۹۲، ص. ۲) احساس آرامش و سرزندگی زنان تابع طراحی فضایی بدون مشکلات امنیتی و جنسیتی ضروری است (گلی و همکاران، ۱۳۹۴، ص. ۹۸). پژوهشگران در رویکردی واقع‌بینانه، امنیت را واژه‌ای سیاسی و انتظامی تعریف، و به طور کلی به معنی حمایت از ارزش‌ها و مقابله با خطرهای دشمن می‌دانند (برانلو^۵، ۲۰۰۴، ص. ۵۸۶).

کیلی^۶ و همکاران (۲۰۰۹) معتقدند. امن بودن فضا، دارای دو مؤلفه است؛ ایمنی و امنیت. در مؤلفه ایمنی، اشاره به موارد و عوامل محیطی است که در صورت عدم تأمین شرایط مطلوب وقوع حوادث اجتناب‌ناپذیر می‌شود و خطرات به صورت بالقوه و بالفعل جان و مال شهروندان را تهدید خواهد نمود. مؤلفه امنیت نیز به جرایم علیه اشخاص و اموال آنها اشاره دارد. شرایطی را که از فصل مشترک این دو به وجود آید، را می‌توان به عنوان فضای شهری امن توصیف کرد (راث راک^۷، ۲۰۱۰، ص. ۹).

پژوهش کنونی در پی یافتن پاسخ برای سه سوال است. الف) ارزیابی میزان رضایتمندی شهروندان از دسترسی و استفاده از فضاهای شهری عمومی مانند پارک‌ها، میدان‌ها، راسته‌های پیاده و عملکرد آنها چقدر است. ب) رابطه میان جنسیت شهروندان با میزان حضور، استفاده و عملکرد فضاهای عمومی چقدر است. ج) رابطه عنصر قومیت شهروندان زن بلوچ با میزان حضور و بهره‌وری آنها از فضاهای عمومی شهری با تاکید بر عنصر قومیت چگونه است. **با توجه به سوالات پژوهش، سه آزمون ذیل تنظیم گردیده است.**

- آزمون رضایت شهروندان از عملکرد فضاهای عمومی
- آزمون ارتباط متغیر جنسیت شهروندان با حضور و استفاده آنها از فضاهای شهری

1. Maruthaveeran
2. Tandogan, and SimsekIlhan
3. Thomas
4. Howard
5. Brownlow

6. Kelly
7. Roth rock

(جبارین و هیلی هیرش^۳، ۲۰۱۹، ص. ۴۶). آشکار است؛ نگهداری پارک مهمترین عامل در میزان حضور، فعالیت بدنی و استفاده از تجهیزات است؛ لذا باید پارک‌ها به خوبی نگهداری شوند (هیک و همکاران، ۲۰۱۸، ص. ۱۴۴).

غزال رد^۴ (۲۰۰۳)، دریافت که قومیت و مذهب تاثیر زیادی بر نگرش‌های جنسیتی زنان دارد. و زنان عرب-آمریکایی با اعتقادات مذهبی، بیشتر از سایرین به نقش جنسیتی سنتی اعتقاد داشتند. فرحزاد و همکاران (۱۳۹۷) از منظر حق به شهر، عوامل مؤثر بر میزان حضور و مشارکت زنان را تحلیل و دریافتند، میان متغیرهای سن، تأهل، تحصیلات و سابقه اقامت با حق به شهر ارتباط معنی‌داری وجود دارد. فنی و واحدی یگانه (۱۳۹۶) در شهر سندج، شاخص‌های کیفیت زندگی در فضاهای شهری را با تاکید بر جنسیت، تحلیل و دریافتند از دیدگاه زنان شاخص‌های مربوط به احساس تعلق، مطلوبترین شاخص و شاخص‌های دسترسی، آسایش فیزیکی، آسایش روانی، زیبایی، امنیت، عملکرد، ایمنی، آگاهی و مشارکت در رده‌های بعدی هستند. برومند و رضایی (۱۳۹۵) در منطقه ۱۵ شهر تهران عملکرد بوستانهای زنان را در ارتقای عدالت جنسیتی ارزیابی و نتیجه گرفتند که از دیدگاه زنان، دسترسی، آزادی حضور و امنیت، شاخص‌های مهم عدالت جنسیتی هستند. ایزدی و همکاران (۱۳۹۴: ۱۲۷) در منطقه ۴ شهر اصفهان به واکاوی مطلوبیت فضاهای عمومی

• آزمون ارتباط عنصر قومیت شهروندان، با میزان حضور و استفاده از فضاهای شهری نوآوری تحقیق، مشخصاً تحلیل عنصر قومیت شهروندان و بازتاب آن بر فضاهای عمومی شهرهای چند قومی است. چراکه اثر عنصر قومیت بر عملکرد فضاهای شهری تبیین نشده است.

۲.۱. پیشینه پژوهش و مبانی نظری

فضاهای شهری، در تعریفی عام شامل فضای زندگی شهروندانی است که آگاهانه یا ناآگاهانه، برای مقاصد مختلف استفاده می‌شود. مانند خیابان‌ها، بلوارها، میدان‌ها، پارک‌ها، معابر، نماهای ساختمانی. (احمدی پور و همکاران، ۱۳۹۶، ص. ۴۰) بررسی رابطه ادراک کیفیت محله و میزان فعالیت فیزیکی و اوقات فراغت ساکنین در سطح ۴۸ محله در شهر تگزاس، نشانگر ارتباط معنی‌دار این دو متغیر بود (پروچاسکا^۱ و همکاران، ۲۰۱۷، ص. ۳۳۶).

اخیراً یافته‌های یک پژوهش در هانوئی ویتنام نشان داد؛ جوانان به طور متوسط در طی دو هفته ۶/۶ بار و هر بار ۷۷ دقیقه به پارک می‌روند (تان^۲ و همکاران، ۲۰۱۹، ص. ۱۵۶). یافته‌های تحقیق دیگری بر روی شهر عمیقاً تقسیم شده اورشلیم، بر اساس نمونه‌ای ۶۲۵ واحدی (۳۱۸ یهودی و ۳۰۷ فلسطینی) ثابت کرد؛ هر شهر دارای چشم‌انداز شهری خاصی از ترس و ایمنی است که محصول ادراک فضائی ترس و نتیجه فضایی روابط قدرت در شهرها می‌باشد

3. Jabareen, and HellyHirsh

4. Hecke

5. Ghazal Read

1. Prochaska

2. Thanh

شهری از دیدگاه زنان پرداخته و نتیجه گرفتند؛ میزان رضایتمندی شهروندان، تابع امنیت محیطی، ایمنی، حس تعلق، و زیبایی فضا است. پوراحمد و همکاران (۱۳۹۶): در اهواز شاخص‌های امنیت زنان در پارک‌های عمومی را پژوهش و دریافتند که به ترتیب شاخص‌های نظارت اجتماعی، رفتاری، کالبدی، مبلمان، محیطی و دسترسی بر احساس امنیت زنان در منطقه یک شهر اهواز تأثیر می‌گذارند.

گلی و همکاران (۱۳۹۴) عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی زنان در فضاهای عمومی شهری را در پارک ائل گلی تبریز بررسی و دریافتند که بین عوامل فرم فضا، اطلاعات محیطی همراه کننده، نور، آلودگی محیطی، خدمات حمل و نقل عمومی، کیفیت فعالیتها و کاربری زمین در پیرامون پارک و عوامل اجتماعی استفاده‌کنندگان از قبیل سن، شغل، تحصیلات با میزان احساس امنیت زنان رابطه وجود دارد. فقدان فضای ورودی مناسب؛ از جمله مشاهده اشیاء نامطلوب مانند سرنگ یا مشاهده افراد معتاد، مشکوک به سرقت، یا مشکوک به اختلال روانی در محدوده پارک، از عناصر کلیدی احساس نگرانی و ترس هستند اما حضور جمعی دیگر شهروندان، موجب کاهش ترس می‌شود. (مک و جیم، ۲۰۱۸، ص. ۴۲). رویکردهای نظری به جنسیت و فضاهای شهری، نشان می‌دهد؛ جنسیت مؤثرترین عامل شخصیتی در احساس ناامنی شناخته شده است. مردان در مورد امنیت محیطشان در قیاس با زنان، احساس مثبت‌تری دارند (قمری و همکاران، ۱۳۹۶، ص. ۸۱)،

جنسیت و نیز مشکل سلامتی جسمی از عوامل مؤثر بر احساس ترس در فضاهای عمومی هستند. (مک و جیم، ۲۰۱۸، ص. ۴۲). متون تاریخی، سه گونه فضای اجتماعی شامل عرصه‌های زنانه، مردانه و عرصه‌های مشترک را مشخص می‌سازند. لیکن، فقدان امنیت و قوانین مملکتی، بسیاری از فضاهای عمومی را صرفاً مردانه نموده‌است (ورمقانی و همکاران، ۱۳۹۴، ص. ۳۰). نظریه‌های فمینیستی استدلال می‌کنند؛ زنان در حد اندکی از منابع مادی، موقعیت اجتماعی، قدرت و فرصت‌های شان برای خودشکوفایی استفاده می‌کنند حتی در قیاس با مردها، که به لحاظ طبقه، نژاد، شغل، قومیت، مذهب، تحصیلات و ملیت یا هر عامل اجتماعی دیگر با زنان اشتراک دارند (ریترز، ۱۳۹۲، ص. ۲۹۷). در خصوص، نقش و الگوی فکری و رفتاری مخصوص هر جنس، گفته می‌شود؛ کودکان این نقش‌ها را در طی فرایند جامعه‌پذیری یاد می‌گیرند (گازیوگلو^۲، ۲۰۰۸، ص. ۶۰۳). باورهای جنسیتی شامل، ارزش‌ها، رفتارها و علایقی است که هر فرهنگ خاص برای زنان و مردان مناسب می‌داند (حجازی، ۱۳۸۰). عوامل جامعه‌پذیری مثل رسانه‌ها، مدرسه، مذهب، اجتماع همسالان و خانواده به ویژه در سال‌های ابتدایی زندگی بسیار تأثیرگذارند (ویتمن^۳، ۲۰۰۶). محیط خانوادگی پیش‌بینی کننده رفتارهایی است، که افراد از خود نشان می‌دهند. مطالعات این انگاره را تأیید می‌کند که علاوه بر

2. Gazioglu
3. Wittman

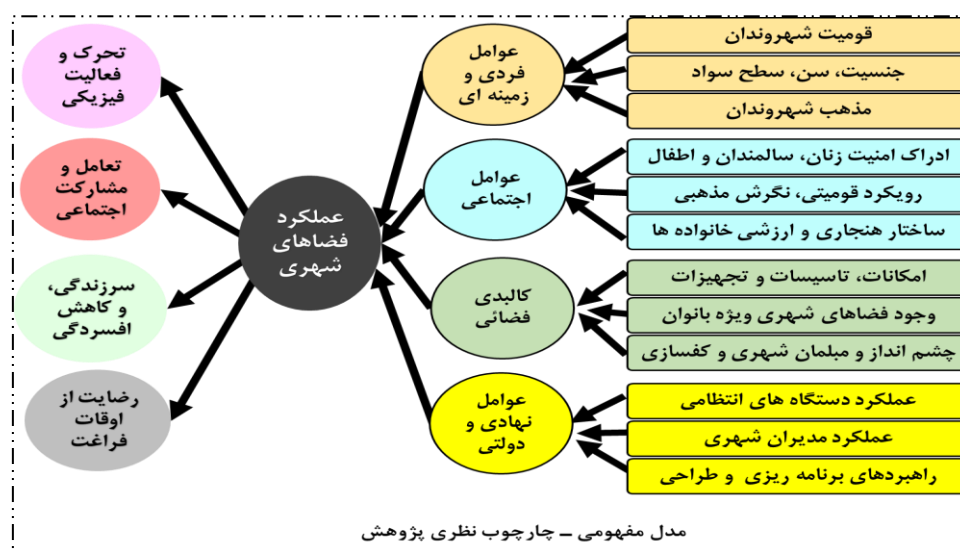
1. Mak and Jim

تمایلات مؤثر می‌باشد (کریمی پور، ۱۳۸۱، ص. ۱۳۵). بر اساس شواهد قوم‌نگاری حتی خشونت‌های محلی، با جغرافیای محرومیت، به حاشیه راندگی، سیاست‌های دولتی، عادی شدن بازتولید خشونت در فضاهای روزمره، نمایانگر ریشه‌داری مناسبات محلی با ژئوپولیتیک در مقیاس ملی و جهانی است (مصطفی، ۲۰۱۹، ص. ۵۴). چارچوب نظری و مدل مفهومی تحقیق. مشخصاً مبتنی بر تلفیق چند نظریه و دیدگاه در پیوند با سه حوزه شالوده‌ای پژوهش یعنی قومیت، جنسیت و عملکرد فضاهای شهری است که عبارتند از: نظریه تاثیر قومیت و مذهب بر نگرش‌های جنسیتی زنان (غزالرد، ۲۰۰۳)، تاثیر جنسیت بر احساس ترس در فضاهای عمومی (مک و جیم، ۲۰۱۸) و نقش مؤثر عامل قومیت بر جهت‌دهی رفتارهای زنانگی و مردانگی (کانینگهام، ۲۰۰۱). و مرزهای قومی که ضمن تقویت همبستگی درونی گروهها، عامل جدایی‌شان از گروه‌های دیگری شوند (وارمز، ۱۹۹۸، ص. ۲۰۵).

جنسیت، عوامل دیگری مانند قومیت نیز زنانگی و مردانگی را جهت دهد (کانینگهام، ۲۰۰۱). ریتزر^۲ (۱۳۹۲) اعتقاد دارد، جامعه‌شناسی نیز جانبدار است و در نظریه‌ها و پژوهش‌های مرد محورانه‌ی خود همواره زنان را نادیده گرفته یا تصویری کژدیده از آنها به دست داده است. رویکردهای نظری به قومیت حاکی از این است که هر گروه قومی میان خود و گروه‌های دیگر به ترسیم مرزهای قومی می‌پردازد که هم موجب تقویت همبستگی درونی گروهها و هم عامل جدایی‌شان از گروه‌های دیگری شوند (وارمز^۳، ۱۹۹۸، ص. ۲۰۵) و حاصل آن ظهور و پیدایش هویت و شخصیت آن اقوام محسوب می‌شود. (محسنی تبریزی و همکاران، ۱۳۹۱، ص. ۱۱۲). یافته یک پژوهش در سوئد نشان داد، بین ناهمگنی قومی و پریشانی روانی و سرمایه اجتماعی هیچ ارتباط معنی‌داری نبود؛ لیکن شاخص‌های اجتماعی و اقتصادی و برخی از عوامل فردی و زمینه‌ای، عوامل تبیین‌کننده مهمی در زمینه خطر ابتلا به پریشانی روانی هستند (جانسون و همکاران^۴، ۲۰۱۸، ص. ۷۰). قوم بلوچ، با توجه به ویژگیهای قومی و همجواری با بلوچستان پاکستان و کشور افغانستان پاره‌ای گرایش‌های متمایز را نیز به همراه دارند (حسینی، ۱۳۸۵، ص. ۶). از جمله قوم‌مداری (یوسفی و همکاران، ۱۳۸۸، ص. ۱۲۵). البته مشکلات اقتصادی منطقه در فعال‌سازی این

5. Mustafa
6. Ghazal read
7. cunningham
8. Warmes

1. cunningham
2. Ritzers
3. Warmes
4. Johnson

شکل ۱. مدل مفهومی تحقیق، مأخذ: یافته‌های پژوهش، (۱۳۹۸)

۲. روش شناسی پژوهش

۲.۱. روش پژوهش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و بر مبنای روش تحقیق، از نوع توصیفی - تحلیلی، و به لحاظ روش گردآوری اطلاعات، پیمایشی است. جامعه هدف تحقیق، شهروندان ۱۸ ساله و بیشتر ساکن محدوده مطالعاتی (جمعا ۲۲۶۶۹۱ نفر که معادل ۵۶ درصد یعنی ۱۲۷۰۰۰ نفر، ۱۸ ساله و بیشتر هستند) مرکز آمار ایران، سرشماری (۱۳۹۵). حجم نمونه طبق مدل کوکران با احتساب سطح خطای ۰/۰۵، $Z=1/96$ و همچنین $p=0/5$ برابر با $383/02$ واحد آماری بدست آمد. لیکن برای اطمینان، تهیه ۴۰۰ پرسشنامه در دستور کار قرار گرفت که از این تعداد حدود ۳۹۱ پرسشنامه مورد استفاده واقع شد). ابزار گردآوری اطلاعات، پرسشنامه بسته محقق ساخته و روش آمارگیری نیز روش نمونه‌برداری

تصادفی دو مرحله‌ای است. به این ترتیب که در مرحله اول تعداد ۷ خوشه (محل) به گونه‌ای که پوشش آماری مناسب باشد و به صورتی قضاوتی، با اتکا به نظر خبرگان، انتخاب گردید. سپس در مرحله دوم از هر خوشه تعدادی نمونه به روش تصادفی ساده انتخاب گردید. روش تجزیه و تحلیل اطلاعات با عنایت به مقیاس اطلاعات جمع‌آوری شده (مقیاس اسمی، مقیاس رتبه‌ای و مقیاس فاصله‌ای)، عبارتند از مدل‌های آمار استنباطی مانند آنالیز واریانس (برای تحلیل و مقایسه میانگین متغیرها میان چند گروه مستقل)، مدل کای دو^۲ (برای ارزیابی وجود رابطه بین دو متغیر رده‌ای یا متغیرهای اسمی - رده‌ای ناپارامتری بدون محاسبه شدت و جهت ارتباط دو متغیر). مدل فی^۳ (هنگامی که دو متغیر مورد مطالعه

1. ANOVA
2. Chi-square
3. Phi coefficient

۳.۲. قلمرو جغرافیایی پژوهش

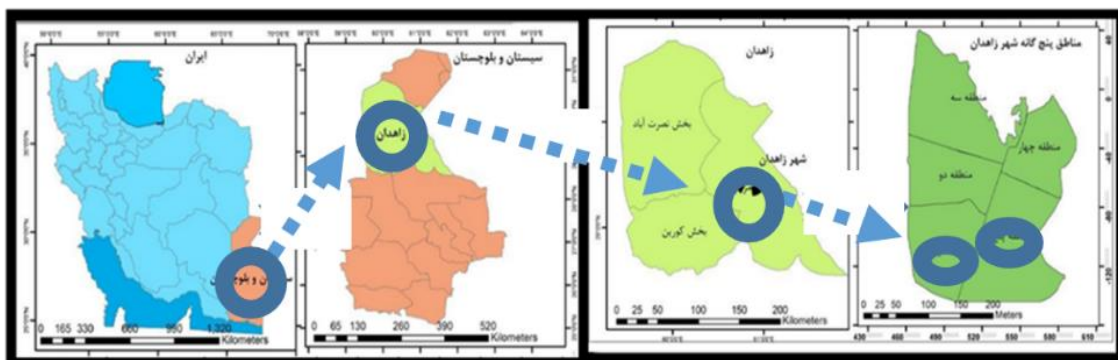
شهر زاهدان در سال ۱۳۹۵ معادل ۵۸۷ هزار نفر جمعیت داشته است (مرکز آمار ایران، سرشماری ۱۳۹۵). و بر پایه آخرین طرح جامع مصوب، شامل ۵ منطقه، ۵۵ ناحیه و ۱۱۰ محله است (مهندسین مشاور شهر و خانه، ۱۳۹۶) محدوده مورد مطالعه پژوهش عبارت است از، ۷ محله در مناطق یک و پنج شهرداری زاهدان که در برگیرنده محله‌هایی با ساختار اقتصادی، اجتماعی و کالبدی متفاوتی است. به این اعتبار که از محله‌های سطح یک شهر مانند بلوار دانشگاه، اوایل بلوار معلم و نیز بلوار بزرگمهر شروع میشود و محله‌هایی با سطح امکانات پایین مانند کریم‌آباد و خیابان‌های مجاور آن را نیز در برمی‌گیرد. لذا، تاکید روی پوشش آماری مناسب بوده تا نمونه‌ها؛ نماینده کل شهروندان در ۵ سطح باشند. در عین حال روی ترکیب جنسیتی و قومیتی نمونه‌ها تاکید گردید؛ تا همه اقشار قومی شهر را پوشش دهد (شکل ۲).

اسمی و دو ارزشی باشند، برای محاسبه ضریب همبستگی آن‌ها از ضریب فی استفاده می‌شود. یعنی داده‌ها در یک جدول توافقی ۲×۲ که دارای ۲ سطر و ۲ ستون است، ارائه شده باشند. مانند بررسی رابطه بین متغیر جنسیت و متغیر تاهل. ضریب فی متقارن، بدون جهت و بین صفر و ۱ است. و همچنین جدول تقاطع^۱ که همزمان میتواند داده‌های آماری دو متغیر را که هر یک دارای ارزشهای متعدد هستند با احتساب درصد آنها در قابل سطر و ستون محاسبه کند؛ می‌باشد.

۲.۲. متغیرها و شاخص‌های پژوهش

شاخص‌های پژوهش، شامل پنج بخش است. الف- ۱۳ گویه مربوط به اطلاعات زمینه‌ای مانند، قومیت، جنسیت، ب- ۴ گویه مربوط به وجود فضاهای شهری، مسیرهای پیاده و دوچرخه، دسترسی، فاصله، ج- ۷ گویه مربوط به شاخص‌های رفتاری مانند استفاده از فضاهای شهری، تکرار و بازه زمانی حضور و استفاده، د- ۱۴ گویه نگرشی مربوط به ادراک امنیت زنان در روز و ساعات شب، رویکرد خانواده به حضور زنان در فضاهای شهری، میزان تمایل به ایجاد فضاهای شهری جنسیتی (بوستان ویژه بانوان) و بازتاب آنها بر مشارکت اجتماعی، مقایسه امنیت زاهدان با دیگر شهرها و سوالات کنترلی یا غیرمستقیم ه- نیازسنجی برای ایجاد مسیرهای پیاده و دوچرخه و ...

شکل ۲. موقعیت محدوده مطالعاتی، ماخذ: (طرح جامع شهر زاهدان ۱۳۹۶)

۳. یافته‌های پژوهش

۳.۱. سطح سواد

طبق نتایج جدول سواد حدود ۴۹٪ شهروندان بلوچ، سیکل و کمتر است (شامل ۷/۵٪ بی‌سواد، ۱۲/۱۵٪ ابتدائی و ۲۹٪ سیکل). در مقابل سواد حدود ۱۷/۵ درصد شهروندان فارس در سطح سیکل و کمتر است (شامل ۲٪ بی‌سواد و ۳/۶٪ ابتدائی و ۱۲٪ سیکل). معنی‌داری ارتباط قومیت و سواد، با مدل

کای دو آزمون و طبق نتایج جدول ۱ با مقدار کای دو ۴۶/۳۴، درجه آزادی ۶ و سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۵ اثبات گردید.

۳.۲. الگوی سکونت و قومیت

نرخ آپارتمان‌نشینی برای شهروندان بلوچ ۳۰٪ و شهروندان فارس ۴۵٪ است. نتایج مدل فی در جدول ۲ رابطه قومیت و الگوی مسکن را نشان می‌دهد.

جدول ۱. تحلیل آماری رابطه سطح سواد و عنصر قومیت شهروندان با مدل کای دو

معنی داری تقریبی دو طرفه	درجه آزادی	مقدار*	کای دو پیرسون
۰/۰۰۰	۶	۴۶/۳۴	
		۳۷۲	تعداد نمونه

ماخذ: (یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۸) * فقط تعداد ۲ سلول یعنی ۱۴٪ دارای ارقام کمتر از ۵ هستند...

جدول ۲. تحلیل آماری رابطه الگوی مسکن و عنصر قومیت شهروندان با مدل فی (Phi)

سطح معنی داری تقریبی	مقدار	رابطه متغیر قومیت (اسمی) با متغیر الگوی مسکن (اسمی)
۰/۰۱	۰/۱۶	فی (Phi) تعداد نمونه‌های معتبر (۳۷۲ واحد)

ماخذ (یافته‌های پیمایشی تحقیق) * رابطه متغیرها با خطای کمتر از ۰/۰۵ رد شد

۳.۳. جنسیت و هدف از سپری نمودن وقت در

محلّه

میان جنسیت شهروندان و علت رفتن به داخل محلّه نشان می‌دهد، هدف ۴۰ درصد زنان و ۲۳ درصد مردان، خرید است. اما هدف ۳۹ درصد زنان و ۵۴ درصد مردان، انجام کار هست. حدود ۱۵ درصد هر دو جنس، فراغت و تفریح، و ۵/۵ درصد برای امور عبادی داخل محلّه می‌روند. ادراک خودمانی بودن در محلّه. ادراک خودمانی بودن در فضای محلّه تابع جنسیت است (۶۰٪ زن‌ها ولی ۴۴ درصد مردها احساس خودمانی بودن دارند).

۴.۳. مقایسه ادراک امنیت زاهدان نسبت به

تهران و مشهد بر مبنای عنصر قومیت

۴۰٪ شهروندان بلوچ در مقابل فقط ۲۹٪ شهروندان فارس معتقدند امنیت در زاهدان نسبت به تهران و مشهد زیاد تا خیلی زیاد است.

۵.۳. میزان رضایت شهروندان از عملکرد

فضاهای شهری

برای سنجش این شاخص که به عنوان فرضیه اول آورده شده است؛ متغیری تلفیقی با کامپیوت^۱ متغیرهای امکانات، خدمات، تأسیسات و تجهیزات مؤثر بر فضاهای شهری تهیه و سپس میزان رضایتمندی شهروندان از این مؤلفه شالوده‌ای یعنی عملکرد فضای شهری، مورد آزمون واقع گردید که نتایج آن به شرح زیر است.

نتایج آزمون با مدل «تی تست تک‌نمونه^۲» در جدول ۳ نشان می‌دهد؛ میانگین رضایت شهروندان از مؤلفه عملکرد فضاهای شهری، به مقدار ۰/۲۹۷- نسبت به میانگین تعیین شده در مدل (Test Value=۳) پایتتر است. ضمناً مقدار T معادل ۴/۹۱۴، درجه آزادی با توجه به حجم نمونه معادل ۳۷۹ می‌باشد. لذا عدم رضایت شهروندان در سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰ (خیلی کوچکتر از آلفا = ۰/۰۵) تأیید گردید.

۶.۳. ارزیابی رابطه جنسیت شهروندان با

حضور و استفاده آنها از فضاهای شهری

برای آزمون این رابطه، یک متغیر مشخص در قالب طیف لیکرت مورد تحلیل و آزمون واقع شد: (آیا خانواده شما با حضور زنان در فضای عمومی مانند پارک موافق است؟ نظر پاسخگویان در قالب طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای دریافت و تحلیل شد. نتایج در جدول ۴ نشانگر تفاوت معنی‌دار میانگین بدست آمده با میانگین تعریف شده در طیف لیکرت است. بنا بر این، معنی‌داری رابطه جنسیت شهروندان با میزان حضور و استفاده آنها از فضاهای شهری با خطای ۰/۰۰۱ تأیید شد.

جدول ۳. آزمون رضایت شهروندان از عملکرد فضاهای عمومی با تی تک نمونه

فاصله اطمینان با اختلاف ۹۵ درصد		اختلاف میانگین	*سطح معنی داری دو طرفه	درجه آزادی	T	مقدار Test Value
بالا تر	پایین تر					
-۰/۱۸	-۰/۴۲	-۰/۲۹۷	۰/۰۰۰	۳۷۹	-۴/۹۱۴	۳

ماخذ: (یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۸) (* تأیید معنی داری)

جدول ۴. آزمون تاثیر جنسیت بر حضور و استفاده از فضاهای شهری با مدل تی تک نمونه

Test Value = 3					سوال - آیا خانواده شما با حضور زنان در فضای عمومی مانند پارک موافق است؟	
فاصله اطمینان با اختلاف ۹۵ درصد		اختلاف میانگین	* سطح معنی داری دو طرفه	درجه آزادی		T
پایین تر	پایین تر					
۰/۰۹	-۰/۳۵	-۰/۲۱۸	۰/۰۰۱	۳۷۹	-۳/۳۸۷	

ماخذ: (یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۸) (* تأیید رابطه مورد آزمون)

هست (متغیر قومیت دو گزینه (بلوچ و فارس) و متغیر ادراک نا امنی از فقدان فضاهای شهری زنانه، ۵ گزینه دارد). لذا ارتباط عنصر قومیت شهروندان با متغیر ادراک نا امنی ناشی از فقدان فضاهای شهری زنانه، در سطح معنی داری ۰/۰۰۰ تأیید گردید.

۷.۳. ارزیابی رابطه عنصر قومیت شهروندان، با حضور و استفاده از فضاهای شهری: رابطه میان متغیر قومیت شهروندان با متغیر میزان ادراک نا امنی در فضاهای عمومی آزمون گردید. نتایج آزمون با مدل کای دو، در جدول ۵ نشان می‌دهد؛ مقدار کای دو معادل ۲۱/۶۵ و درجه آزادی معادل ۴

جدول ۵. آزمون اثر قومیت بر ادراک نا امنی از فقدان فضاهای شهری زنانه

شرح	مقدار	درجه آزادی	سطح معنی داری تقریبی دو طرفه
کای دو	^a ۲۱/۶۴۸	۴	۰/۰۰۰
نسبت احتمال ^۱	۲۲/۱۷۶	۴	۰/۰۰۰
تعداد داده معتبر	۳۷۲		

۰ سلول (۰/۰ درصد) تعداد قابل انتظار کمتر از ۵ دارند

ماخذ: (یافته‌های پژوهش، ۱۳۹۸)

۴. نتیجه‌گیری و پیشنهادها

فقدان و ضعف در عملکرد فضاهای شهری و تبدیل آنها به فضاهایی غیرپاسخگو، به صورت عام، آسیب‌زا تلقی می‌شود. لیکن برای شهروندان زن به دلیل جنسیت آنها، به صورتی مضاعف موجب کاهش حضور، و نارسائی چشمگیر تعامل اجتماعی آنها در فضاهای شهری می‌گردد. وانگهی شهروندان زن متعلق به گروه‌های قومی دارای گرایش‌های سستی، با سه مشکل و در سه سطح مواجه هستند (الف) مشکل عام ناکارآمدی فضاهای شهری که دربرگیرنده کل شهروندان زاهدانی است؛ (ب) مشکلات خاص شهروندان زن که ناشی از نوع جنسیت و ادراک شان از میزان امنیت در فضاهای عمومی است؛ (ج) مشکلات بسیار خاص‌تر که ریشه در الگوها، باورها و قید و بند موانع فرهنگی دارند. تبدیل زاهدان از شهری ۱۷/۵ هزار نفری، به شهری حدود ۶۰۰ هزار نفری، یعنی ۳۲ برابر شدن شهر در فاصله ۶ دهه (۹۵-۱۳۳۵)، عملکرد فضاهای شهری را به چالش میکشد.

یافته‌ها نشان می‌دهد، کل شهروندان زاهدان صرف نظر از هرگونه قشربندی، از عملکرد فضاهای شهری به گونه معنی‌داری ناراضی هستند. که ناشی از فقدان فضاهای شهری مناسب، همچنین ضعف و فقدان امکانات و تأسیسات و است. وانگهی نتایج حاصل از آزمون به گونه معنی‌داری بیانگر اختلال چشمگیر در استفاده کل شهروندان زن از فضاهای شهری است. چرا که خانواده‌ها با حضور جمعیت زن در فضاهای عمومی مانند پارک و میدان موافق نمی‌باشند. چنانچه بحث عملکرد فضاهای شهری را

به لایه‌های عمیق‌تر، یعنی لایه قومیت شهروندان کشیده شود؛ بکشانیم، البته واقعیات جدیدتری آشکار می‌گردد، با آزمون فرضیه سوم تحقیق که معطوف به آزمون رابطه میان عنصر قومیت شهروندان و عملکرد فضاهای شهری نشان می‌دهد که نیمی از شهروندان بلوچ زاهدان معتقدند فقدان فضاهای شهری زنانه مانند پارک بانوان سبب ادراک ناامنی در فضاهای شهری است. اما فقط یک سوم شهروندان فارس معتقد به ادراک ناامنی و ضرورت ایجاد فضاهای شهری زنانه هستند،

یافته‌های این پژوهش با برخی نظریات و تحقیقات پیشین سازگاری نشان می‌دهد. که عبارتند از سازگاری با نظریه گیدنز (۱۳۷۶) مبنی بر تمایز هنجارها و ارزشهای فرهنگی گروه‌های قومی، همچنین سازگاری با پژوهش گلی و همکاران (۱۳۹۴) مبنی بر ارتباط ادراک امنیت زنان با عوامل کالبدی و فضایی، همچنین سازگاری با پژوهش غزال رید (۲۰۰۳) در مورد تأثیر قومیت و مذهب بر نگرش و نقش جنسیتی زنان و نیز تأکید کائو (۲۰۱۹) بر توجه به انواع مختلف گروه‌های اجتماعی. اما یافته‌های پژوهش کنونی، با بخشی از دیدگاه هوارد (۱۹۹۹) ناسازگاری دارد که معتقد است؛ جنسیت به عنوان مهم‌ترین عامل شخصیتی در درک امنیت محسوب می‌شود.

پیشنهاد می‌گردد از آنجا که زاهدان شهری با غلبه نسبی سنت‌های فرهنگی، ارزش‌ها و الگوی رفتاری سستی مواجه است، برای تأمین و ترمیم عملکرد فضاهای شهری، اولاً، برنامه‌ریزی برای ایجاد و

گسترش فضاهای شهری زنانه، مانند پارک بانوان با جدیت صورت گیرد، چراکه زمینه‌ساز تعامل اجتماعی بخشی از شهروندان زن متعلق به گروه‌های قومی می‌شود. ثانیاً، برای، بهسازی، گسترش، ارتقای قابلیت دسترسی، ایمن‌سازی و تجهیز مبلمان شهری فضاهای عمومی شهری موجود برنامه‌ریزی صورت

گیرد. ثالثاً تأکید می‌شود، الگوهای برنامه‌ریزی و طراحی ضرورتاً معطوف تأمین بخش‌های معقول ارزش و سنن قومی - محلی باشد، تا ضمن تأمین و تقویت شالوده‌های فرهنگ ملی، همگرایی و یکپارچگی فضایی و اجتماعی تمام اقشار و اقوام فراهم گردد.

کتاب‌نامه

۱. احمدی‌پور، ز؛ خوجم‌لی، ع. و پورجعفر، م. (۱۳۹۶). تحلیل ژئوپلیتیکی عوامل مؤثر در نمادسازی فضاهای جغرافیایی تهران (مطالعه موردی: برج میلاد)، فصلنامه ژئوپلیتیک، ۱۳ (۲)، ۳۵-۶۶
۲. ایزدی، م؛ محمدی، ج.؛ طاهری، ز. و شیرخانی، ح. (۱۳۹۵). واکاوی مطلوبیت فضاهای عمومی شهری از دیدگاه زنان مطالعه موردی: منطقه ۴ شهر اصفهان، جغرافیا و توسعه، ۱۴ (۴۲)، ۱۲۷-۱۴۴
۳. برومند، م. و رضایی، س. (۱۳۹۵). ارزیابی عملکرد بوستانهای زنان در ارتقای عدالت جنسیتی در شهرهای اسلامی نمونه موردی: بوستان مادر آزادگان، منطقه ۱۵ شهر تهران، پژوهشنامه زنان، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۷ (۲)، ۶۱-۴۵
۴. پوراحمد، ا.، آروین، م. و رحیم‌پور، ن. (۱۳۹۶). ارزیابی احساس امنیت زنان در فضاهای شهری مطالعه موردی: منطقه یک اهواز، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات شهری، ۶ (۲۳)، ۶۸-۵۳
۵. حجازی، (۱۳۸۰)، باورهای جنسیتی دانش آموزان شهر تهران و رابطه آن با رضایتمندی روانی-اجتماعی (طرح پژوهشی). دفتر توسعه و برنامه ریزی امور پرورشی وزارت آموزش و پرورش
۶. حسینی، م. (۱۳۸۵). سیستم و بلوچستان، ناامنی، ریشه‌ها، ماهنامه راهبرد چشم‌انداز ایران، ۳۸، ۱۲-۵
۷. خوبروی پاک، م. (۱۳۸۰). اقلیتها، انتشارات شیرازه، تهران
۸. ریتزر، ج. ترجمه میرزایی، خ. و بقایی سرابی، ع. (۱۳۹۲). نظریه‌های جامعه‌شناختی معاصر و ریشه‌های کلاسیک آن، نشر جامعه‌شناسان.
۹. زنجانی‌زاده اعزازی، ه. (۱۳۸۰). زنان و امنیت شهری، مجله دانشکده ادبیات و علوم انسانی مشهد، ۳۴ (۴-۳)، ۶۲۶-۶۰۳
۱۰. فرحزاد، م؛ رفیعیان، م؛ کامیابی، س. و ارغان، ع. (۱۳۹۷). شناسایی عوامل تأثیرگذار بر حضور و مشارکت زنان در فضای شهری از منظر حق به شهر، فصلنامه تحقیقات جغرافیایی، ۳۳ (۱۲۸)، ۱۰۸ - ۹۵
۱۱. فنی، ز. و واحدی یگانه، ف. (۱۳۹۶). تحلیل شاخصهای کیفیت زندگی فردی - اجتماعی در فضاهای شهری با تأکید بر جنسیت (مطالعه موردی: شهر سنندج)، فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات برنامه ریزی سکونتگاههای انسانی، ۱۲ (۱)، ۱۰۲-۸۳

۱۲. قاضی زاده هاشمی، س. ح. (۱۳۹۶). باشگاه خبرنگاران جوان، کد خبر: ۶۰۴۰۵۷۷، تاریخ ۲۰،
<https://www.yjc.ir/fa/news/6040577/> فروردین - ساعت ۱۴:۰۶
۱۳. قمری، ا.، طلیسچی، غ. و دژدار، ا. (۱۳۹۶). رویکردی تحلیلی به بررسی جنسیت و تفاوت‌های آن در ادراک فضایی
 کالبدی، نمونه موردی: فرهنگسراهای شهر تهران، معماری و شهرسازی آرمان شهر، ۱۰ (۲۱)، ۸۶-۷۷
۱۴. کرد زنگنه، ج.، محمدیان پستکان، ه. و سهرابی صمیره، ش. (۱۳۹۵). بررسی میزان احساس امنیت زنان و عوامل
 مؤثر آن مطالعه‌ی موردی زنان سرپرست خانوار تحت پوشش اداره‌ی بهزیستی شهرستان رامهرمز، فصلنامه شورای
 فرهنگی اجتماعی زنان و خانواده. ۱۸ (۷۱)، ۱۳۰-۱۰۹
۱۵. کریمی پور، ی. (۱۳۸۱). مقدمه‌ی بر تقسیمات کشوری ایران، تهران، نشر انجمن جغرافیای ایران
۱۶. گلی، ع.، قاسم زاده، ب.، فتح بقایی؛ ع. و رمضان مقدم؛ ی. (۱۳۹۴). عوامل مؤثر در احساس امنیت اجتماعی زنان
 در فضاهای عمومی شهری (مطالعه موردی: پارک ائل گلی تبریز)، مطالعات راهبردی زنان، ۱۸ (۶۹)، ۱۳۵-۹۷
۱۷. گیدنزه‌آ، (۱۳۷۶). جامعه شناسی. ترجمه منوچهر صبوری. تهران: نشر نی
۱۸. محسنی تبریزی، ع. و مروت، ب. (۱۳۹۱). جهانی شدن و نقش رسانه در شکل‌گیری هویت جمعی دانشجویان،
 مجله مطالعات توسعه اجتماعی ایران، ۱۴ (۲)، ۱۱۲-۹۵
۱۹. مهندسین مشاور شهر و خانه، طرح جامع و تفصیلی شهر زاهدان (۱۳۹۶). سازمان راه و شهرسازی استان سیستان
 و بلوچستان.
۲۰. ورمقانی، ح. ا.، سلطان زاده، ح. و دهباشی شریف، م. (۱۳۹۴). رابطه جنسیت و فضا در عرصه‌های
 خصوصی و عمومی دوره قاجار، باغ نظر، ۳۷ (۱۲)، ۴۰-۲۹
۲۱. یوسفی، ع. و اصغرپور ماسوله، ا. ح. (۱۳۸۸). قوم‌مداری و اثر آن بر روابط بین قومی در ایران، دانشنامه علوم
 اجتماعی، ۱ (۱)، ۱۴۵-۱۲۵

22. Brownlow, A. (2005). A geography of men's fear. *Geoforum*, 36(5), 544-666.
23. Cao, J., & Kang, J. (2019). Social relationships and patterns of use in urban public spaces in China and the United Kingdom. *Cities*, 93, 188-196.
24. Capela, F. O., & Marquez, J. E. R. (2019). Detecting urban identity perception via newspaper topic modeling. *Cities*, 93, 72-83.
25. Crabtree, D. A. (2009). Securing the built environment: An analysis crime prevention through environmental design. (Unpublished master's thesis). Ball State University, Muncie, Indiana.
26. Cunningham, M. (2001). The influence of parental attitudes and behaviors on children's attitudes toward gender and household labor in early adulthood. *Journal of Marriage and Family*, 63(1), 111-122.
27. Gazioglu, A., & Esra, I. (2008). Gender, gender roles affecting mate preferences in Turkish college students. *College Student Journal*, 42(2), 603-616.
28. Ghazal, R. J., (2003). The sources of gender roles attitude among Christian and Muslim Arab-American women. *Sociology of Religion*, 64(2), 207-222.
29. Giulia Marra, G., Ferracin, E., Gelormino, E., & Costa, G. (2015). The impact of urban structure on mental health in Turin: The importance of public transport. *Journal of Transport and Health*, 2(2), S8-S9.

30. Hecke, L., Ghekiere, A., Cauwenberg, J. V., Bourdeaudhuij, J. V., Dyck, D. V., Clarys, P., Weghe, N. V. D., & Deforche, B. (2018). Park characteristics preferred for adolescent park visitation and physical activity: A choice-based conjoint analysis using manipulated photographs. *Landscape and Urban Planning, 178*, 144-155.
31. Howard, J. (1984). FEAR of CRIME: The effect of improved residential security on a difficult to let estate. *The Howard Journal of Criminal Justice, 23*(3), 170-182.
32. Jabareen, Y., & Helly Hirsh, E. (2019). Urban landscapes of fear and safety: The case of Palestinians and Jews in Jerusalem. *Landscape and Urban Planning, 189*, 46-57.
33. Johnson-Singha, C. M., Rostila, M., Ponce de Leona, A., Forsell, Y., & Engströma, K. (2018). Ethnic heterogeneity, social capital and psychological distress in Sweden. *Health and Place, 52*, 70-84.
34. Mak, B. K. L. & Jim, C. Y. (2018). Examining fear-evoking factors in urban parks in Hong Kong. *Landscape and Urban Planning, 171*, 42-56
35. Maruthaveeran, S., & den Bosh, C. K. K. (2015). Fear of crime in urban parks– What the residents of Kuala Lumpur have to say? *Urban Forestry and Urban Greening, 14*(3), 702-713.
36. Mustafa, D., Anwar, N., & Sawasc, A. (2019). Gender, global terror, and everyday violence in urban Pakistan. *Political Geography, 69*, 54-64.
37. Prochaska J. D., Buschmann, R. N., Jupiter, D., Mutambudzi, M., & Peek, M. K. (2018). Subjective neighborhood assessment and physical inactivity: An examination of neighborhood-level variance. *Preventive Medicine, 111*, 336-341.
38. Prochaska, J. D. Buschmann, R., Jupiter, D., & Kristen Peek, M. (2017). Subjective neighborhood assessment and physical inactivity: An examination of neighborhood-level variance. *Preventive Medicine, 111*, 336-341
39. Rothrock, S. E. (2010). *Antiterrorism design and public safety: reconciling CPTED with the post*. (Unpublished master's thesis). Massachusetts Institute of Technology, MA.
40. Sugiyama, T., Carver, A., Koohsari, M. J., & Veitch, J. (2018). Advantages of public green spaces in enhancing population health. *Landscape and Urban Planning, 178*, 12-17.
41. Tandogan, O., & SimsekIlhan, B. (2016). Fear of crime in public spaces: From the view of women living in cities. *Procedia Engineering, 161*, 2011-2018.
42. Thanh, T., Pham, H., Labbé, D., Lachapelle, U., & Pelletier, E. (2019). Perception of park access and park use amongst youth in Hanoi: How cultural and local context matters. *Landscape and Urban Planning, 189*, 156-165.
43. Thomas, L. F. (2014). The role of natural environments within women's everyday health and wellbeing in Copenhagen, Denmark. *Health and Place, 35*, 187-195.
44. Wang, H., & Yang, Y. (2019). Neighborhood walkability: A review and bibliometric analysis. *Cities, 93*, 43-61.
45. Wittman-McDonald, P. (2006). *Versus femininity: Does masculinity lead to battering*, (Unpublished doctoral dissertation). San Joe's State University, California.